

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..)
พุทธศักราช

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔๓ เกี่ยวกับสิทธิของบุคคลและชุมชน

เหตุผล

โดยที่มาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดให้บุคคลและชุมชน ยื่อมีสิทธิในการอนุรักษ์ พื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจริยธรรม เพื่อเป็นดีงาม ทั้งของท้องถิ่นและของชาติ และมีสิทธิในการจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล และยังยึดตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ รวมถึงมีสิทธิเข้าซื่อกันเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการหรืองดเว้นการดำเนินการ อันจะกระทบต่อความเป็นอยู่อย่างสงบสุขของประชาชนหรือชุมชน และจากสาระของบทบัญญัติตามที่ได้กำหนดไว้ใน (๓) ให้สิทธิบุคคลและชุมชนเพียงการเข้าซื่อและเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการหรืองดเว้นดำเนินการอันจะกระทบต่อความเป็นอยู่ของบุคคลหรือชุมชน ซึ่งพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่เพียงพอต่อการคุ้มครองหรือปกป้องสิทธิของบุคคลหรือชุมชนในกรณีที่อาจมีการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพ สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ และมีความแตกต่างกับหลักการที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆ ที่บัญญัติให้การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงจะกระทบทำให้ได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นอย่างรอบด้าน ก่อนตัดสินใจดำเนินการดังกล่าว ดังนั้น จึงจำเป็นต้องตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช

ร่าง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..)

พุทธศักราช

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา ๑ รัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช”

มาตรา ๒ รัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๔๓ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ

(๑) อนุรักษ์ พื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจริยธรรม เพื่ออันดีงาม ทั้งของท้องถิ่นและของชาติ

(๒) จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กู้หมายบัญญัติ

(๓) เข้าซื้อกันเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการได้อันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชนหรือด้วยการดำเนินการได้อันจะกระทบต่อความเป็นอยู่อย่างสงบสุข ของประชาชนและชุมชน และได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐต้องพิจารณาข้อเสนอแนะนั้น โดยให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วย ตามวิธีการที่กู้หมายบัญญัติ

(๔) จัดให้มีระบบสวัสดิการของชุมชน

(๕) ได้รับการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติ และต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิต ของตนและชุมชน

การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และผู้มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งได้ให้องค์กรอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพและผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการตัดสินใจดำเนินการดังกล่าว

สิทธิของบุคคลหรือชุมชนที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัตินี้ ย่อมได้รับความคุ้มครอง”

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..)
พุทธศักราช

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างรัฐธรรมนูญ

โดยที่มาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดให้บุคคลและชุมชน ยื่อมมีสิทธิในการอนุรักษ์ พื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจริยธรรมอันดีงาม ทั้งของท้องถิ่นและของชาติ และมีสิทธิในการจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล และยังคงตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ รวมถึงมีสิทธิเข้าซื้อกันเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐ ให้ดำเนินการหรืองดเว้นการดำเนินการ อันจะกระทบต่อความเป็นอยู่อย่างสงบสุขของประชาชน หรือชุมชน และจากระยะของบทบัญญัติตามที่ได้กำหนดไว้ใน (๓) ให้สิทธิบุคคลและชุมชนเพียง การเข้าซื้อและเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการหรืองดเว้นการดำเนินการอันจะกระทบต่อ ความเป็นอยู่ของบุคคลหรือชุมชน ซึ่งพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่เพียงพอต่อการคุ้มครองหรือปกป้อง สิทธิของบุคคลหรือชุมชนในกรณีที่อาจมีการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อชุมชน อย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ และมีความแตกต่าง กับหลักการที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆ ที่บัญญัติให้การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่ อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงจะกระทบทำให้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผล ผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟัง ความคิดเห็นอย่างรอบด้านก่อนตัดสินใจดำเนินการดังกล่าว ดังนั้น จึงจำเป็นต้องตรารัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช

๒. สาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ

๑. กำหนดชื่อเรียกของรัฐธรรมนูญว่า “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช” (มาตรา ๑)

๒. กำหนดวันมีผลใช้บังคับของรัฐธรรมนูญให้นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศใน ราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (มาตรา ๒)

๓. แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๓ เพื่อให้สิทธิของบุคคลและชุมชนได้รับการคุ้มครองและมี ผลปฏิบัติเป็นรูปธรรมมากขึ้น (มาตรา ๓)